Trauma en een enkele therapie/interventie

- En oorzaken: prof.dr. GHP (Peer) van der Helm, lector residentiele jeugdzorg, hogeschool Leiden en hoogleraar onderwijs en zorg UvA
- Helm.vd.p@hsleiden.nl

Shalev & van der Kolk/van der Helm: trauma en PTSS

- Shalev: Trauma etst de geest (geheugen & traumasporen)
- Vd Kolk 2021 en vd Helm 2018: Gestrand in het verleden (emotiecentra blijven waarschuwen) en verleden herhalen
- Langdurende stress: activatie HPA-as (Popma & Raine 2006) en sympatisch zenuwstelsel (vluchten, vechten verstijven). Minder gevoelig voor correctie, meer gevoelig voor verslaving (dempend)
- Achterblijvende/retrograde ontwikkeling

Bio-Pycho-Sociaal model

ACE (Adverse Childhood Experiences)

trauma

DSH
Differential
Susceptability
Hypothesis

(Hierdoor stagneert de..)

Cognitieve ontwikkeling ⇄ Sociaal-emotionele ontwikkeling ⇄ Persoonlijkheidsontwikkeling

Gedragsproblemen: Internaliserend (negatieve emotionaliteit) en Externaliserend

Op het terrein van:
- School & werk
- Relaties
- Moreel kompas (geweten + empathie)

Kinderen worden..:
- Submissief (slachtoffer)
- Agressief (dader)
→ Pain based

Zelfdeterminatie theorie:

Leef- en leerklimaat onderzoek (+ werkklimaatonderzoek)

Oorzaak: trauma. Effect van een enkele therapie

- Per 1-1-2022: Zorgprestatiemodel (IPV DBC)
- Lichte klachten: gaan iha. vanzelf over
- Middelzware klachten: therapie kan effectief zijn
- Ernstige klachten: client moet er mee leren leven (angststoornissen: maar 30 % geneest; eetstoornissen: 50% chronisch etc…)
- Weisz 2014/2017: maximaal effect enkele therapie ca. 20%, in klinische groepen minder

Grenzen aan EMDR, geen panacee

- Geheugen vergeet niks, lading kan er wel af
- Kwetsbaar voor revictimisatie (Buss, Sakaguchi), van der Helm in Sociale Vraagstukken https://www.socialevraagstukken.nl/seksueel-misbruikte-meisjes-horen-niet-in-een-gesloten-instelling/
- Differential Susceptibility: ook vaker gepest (Gonzales Cabrera 2022)
- Nieuwe technieken EMDR maar: bij revictimisatie en met stress sluipt het weer terug!
- Maar ca. 30 % ‘geneest’

Veel voorkomend (Wolf & Baglivio 2018): negatieve emotionaliteit door trauma/gestapelde microtrauma in combinatie met gevoeligheid (gestapeld), pain based behavior (Anglin, 2003)

- Reactiviteit/instabiliteit (gevoeligheid, DSH)
- Angst/paniek/depressie
- Wantrouwen (ook naar hulpverlening) en boosheid
- Laag zelfbeeld, zelfdestructiviteit
- Impulsiviteit (agressie) en hyperactiviteit
- Controlebehoefte en rigiditeit

Uitingen:

- Agressie/crimineel gedrag
- Risico’s nemen
- Angststoornissen, slapeloosheid
- Victimisatie, PTSS en dissociatie met herbelevingen
- Zelfbeschadiging/suicide
- Eetproblemen (activatie HPA-as en sympathicus)
- Gebrek cognitieve zelfcontrole en zelfmanagement (Billen 2022) met stuurvoorrang van onderop: emoties en ingesleten sociale informatieverwerking en gedrag (vd. Helm, 2011;Crick & Dodge 1994): het steigerend paard beheerst de ruiter (Damasio 2004)

Opplussen enkele therapie

- Werkalliantie (Roest, 2022) en coregulatie
- Gezamenlijke besluitvorming (Ten Brummelaar 2018)
- ‘gewone leven’ (Ringbom 2021), en perspectief, nb: school/opleiding!ZDT verbondenheid, competentie en autonomie
- Sociotherapie (tweedegraads strategie Kok 1972), ook thuis/kleinschalig/gezinshuis
- Leefklimaat (vd. Helm, 2018) & thuisklimaat (systeemtherapie)
- Evidence based therapie
- Transdiagnostische therapie
- Hulphond
- Wu Wei Wu

Niet doen: het systeem boven de mens plaatsen 542 DSM diagnoses & dito pillen

- Verbijzonderen leven en overvragen
- Dwang/repressie verminderd cognitieve zelfcontrole en veroorzaakt minder behandelmotivatie en reactantie
- Niet vastpakken/separeren
- Sequentiele therapieen verminderen hoop, failed treatment
- Te lange residentiele behandeling met te veel van dezelfde problemen
- Over- en doorplaatsingen: medewerkers als passanten
- Tegenoverdracht (‘ik zie voor jou geen toekomst meer’)
- Gebrek flexibiliteit (vasthouden aan protocol/diagnose)
- Geen na/vervolgzorg
- Vermijden en afwijzen: er uit muizen en kantoorbewoners

hogeschool Leiden Denk Doe Voel t

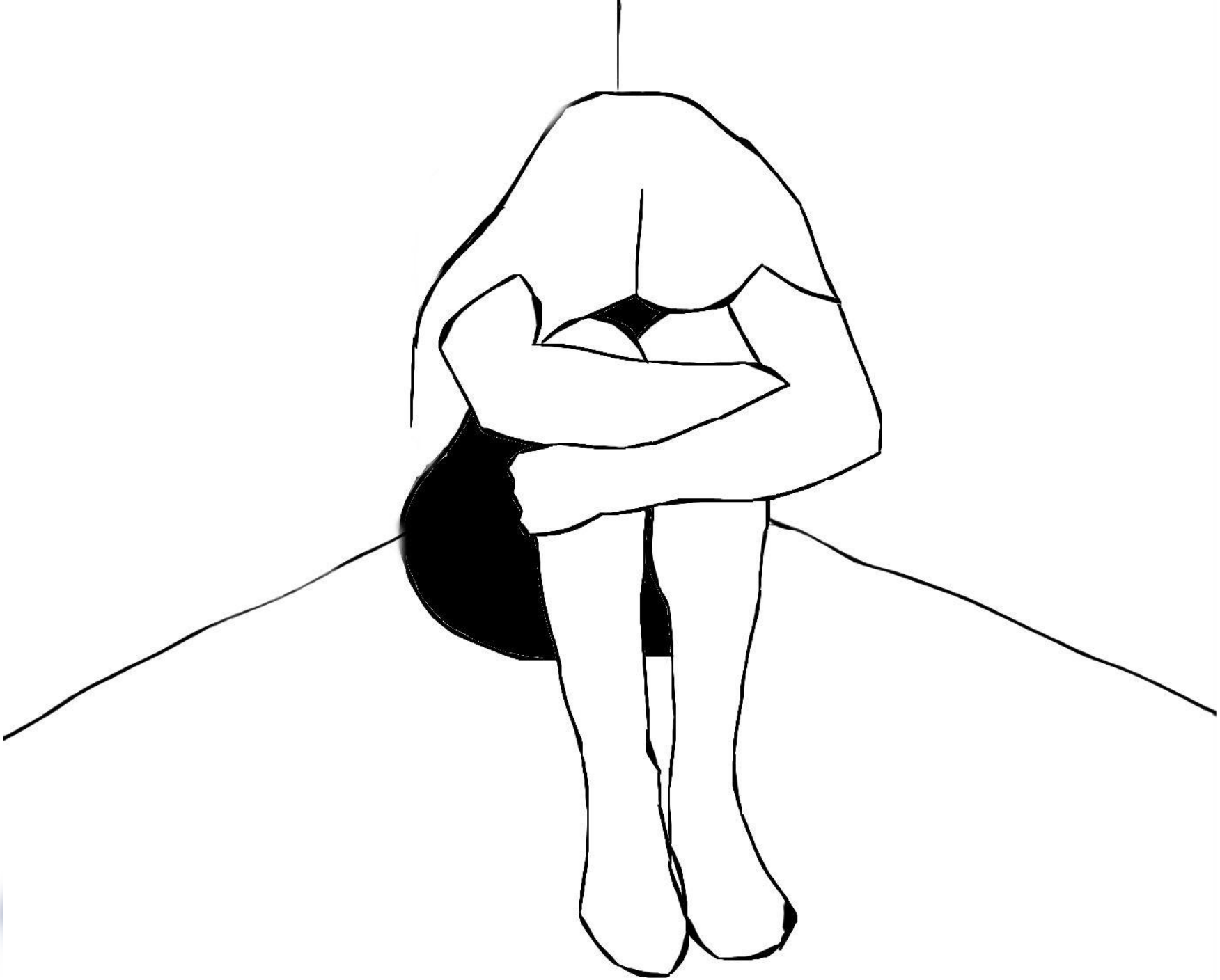

Jeugdzorg: luisteren en thinking slow

- Verklarende probleemanalyse
- Multidisciplinair overleg organiseren
- Moreel beraad
- Alternatieven genereren (itt kokerzien): wat kan wel?
- Extern advies vragen
- Lange termijn visie met plan B en C
- Tijdig financien organiseren, ook voor terugval
- En erbij blijven!

Verklarende analyse: van Os 2015 en zingeving/zelfmanagement Dings 2021

- Wat is er met je gebeurd? Tijdlijn, evt functie en betekenisanalyse (FABA)
- Wat zijn je weerbare en kwetsbare kanten?
- Waar wil je naar toe? Gezamenlijke besluitvorming
- Wat is daarvoor nodig (plan A en B)

- Zelfmanagement:
- Wat is voor jou van waarde? Wat past bij jou? Wat geeft je energie?

Het gewone leven regels vs afspraken

- Regels: niet flexibel en consequentie (nb: geen straf!) limit setting model (vertrouwen keert altijd terug)
- Afspraken: persoonlijk en flexibel

-Sociale domeintheorie Smetana (2008)

- Morele Domein (gouden regel)
- Veiligheidsdomein (nb: niet alles is veiligheid!) regels
- Conventionele domein (hoe heurt het?) afspraken
- Persoonlijke domein afspraken

Opvoeden en zorgethiek

- Is vallen (accepteren) en opstaan
- Doe als eerste geen schade
- Fouten maken mag (alleen gedrag verwijten, nooit de persoon)
- En gras groeit niet door er aan te trekken
- Opvoeden is niet traumatiseren (ook niet voor eigen bestwil)
- Luisteren zonder te oordelen
- Vrij naar Morgenstern: mijn huis is niet waar ik verblijf, maar waar ik begrepen wordt

Denkfouten medewerkers/instellingen leiden opnieuw tot trauma

- Eigen morele vingertje en tegenoverdracht (Boehm, 2013 hard wired in evolutie): onze hersenen zeggen dat straf werkt!
- Context en verleden vergeten
- Essentialisme: uniek kenmerk (LVB, AS/ODD etc.) bepaalt gedrag, denkfout van het gebroken been (Zachar, 2021)
- What you see is all there is (WYATSI, Kahneman 2013)
- Niet zien van wicked problems (need for closure)
- Belangenconflicten ipv taakconflicten
- Thinking fast

Aandacht maakt alles beter. Deze kennis is samengebracht in deze boeken

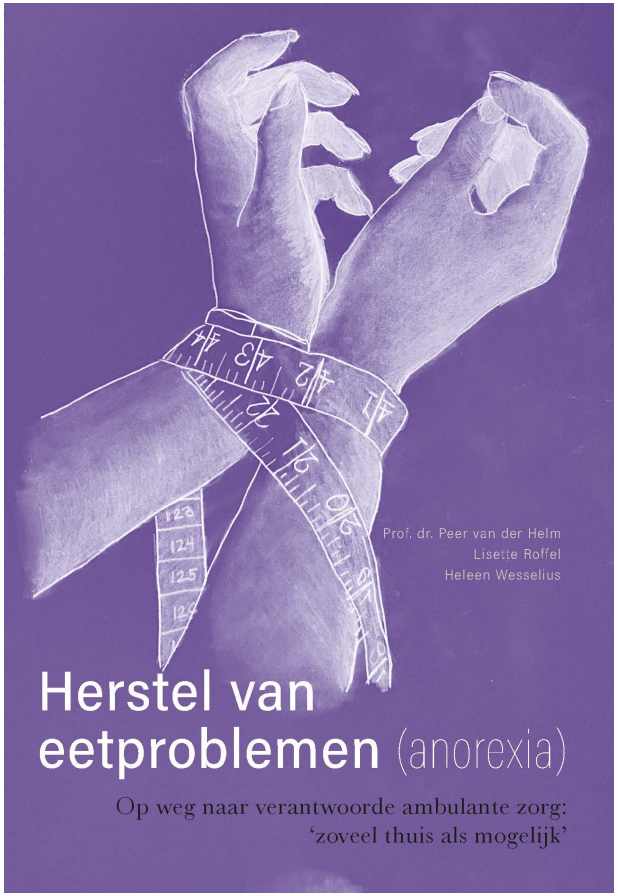

hogeschool Leiden
Denk Doe Voel t

conclusie

Eerst de connectie dan de correctie, maar liefst nog meer vertrouwen opbouwen door contact, luisteren en de ontmoeting